

THALY KÁLMÁN UTCAI ÓVODA
4026 Debrecen, Thaly Kálmán u. 10-12. sz.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény OM-azonosítója: 030902	Készítette az óvoda nevelőtestülete: Intézményvezető aláírása
Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások:	
693-70/2013.11.25. határozatszámon elfogadta a nevelőtestület: Vezető-helyettes	693-70/2013.11.27. határozatszámon véleménynyilvánító a: Szülői Szervezet nevében
Jóváhagyta 699-70/2013.11.29. határozatszámon: Intézményvezető Ph.	
Hatályos a kihirdetés napjától: 2013.december 01.	
A dokumentum jellege: nyilvános Megtalálható: óvodatitkár előtti folyosón	
Verziószám: 1/1 eredeti példány	
Iktatószám: 699-70/2013.11.29.	

Tartalomjegyzék:

Bevezetés	3.
A Pedagógiai Program készítésének alapjául szolgáló jogszabályi háttér	5.
Az óvoda bemutatása	6.
Az óvoda adatai	7.
1. A Pedagógiai Program alapelve	8.
1.1. Gyermekkép	8.
1.2. Óvodakép	9.
1.3. A Pedagógiai Program megvalósításának személyi feltételei	11.
1.4. A Pedagógiai Program megvalósításának tárgyi feltételei	12.
2. A nevelés feladatrendszere	13.
2.1. Egészség és környezeti nevelés	13.
2.2. Az óvoda egészségvédő/fejlesztő programja	14.
2.3. Az érzelmi és erkölcsi nevelés, a szociális tapasztalatok biztosítása	15.
2.4. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	16.
3. A fejlesztés tartalma	17.
3.1. Játéktevékenység	18.
3.1.1. Tanulási tevékenység	19.
3.1.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás-nevelés időkeretei	20.
3.1.3. Komplex foglalkozások és tevékenységi formák	22.
3.1.3.1. Anyanyelv	22.
3.1.3.2. Matematika	23.
3.1.3.3. A természeti, társadalmi valóság megismerése	24.
3.1.3.4. Művészeti tevékenységek	25.
3.1.3.5. Mindennapi testnevelés	29.
3.2. Munka tevékenység	30.
3.3. Társas, közösségi tevékenység	32.
3.3.1. Az óvoda ünnepei	33.
3.3.2. Báb- és néphagyományörző tevékenység	35.
3.4. Szabadidős tevékenység	37.
4. Inkluzív pedagógia	38.
5. Differenciálás	38.
6. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek	39.
7. A Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésének programja	40.
8. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	45.
9. Az óvoda kapcsolatrendszere	46.
10. Intézményi jó gyakorlat beépítése	47.
11. Legitimációs záradék	49.
Mellékletek	

Bevezetés

Mottónk:

**Az óvodának „feltétlenül a béke szigetének kell lennie,
az elkötelezetlen tudás csodálatos világának,
amelyben minden kívánság kielégítettik,
minden eleven érdeklődés spontán, játékos cselekvésben nyilvánul meg.”**

Marzello D’Orta

Óvodánk Debrecen központjában, a történelmi belvárosban helyezkedik el. Könnyen megközelíthető a város bármely részéről; akár villamossal, autóbusszal, személyautóval, kerékpárral vagy gyalogosan.

Nevelési-fejlesztési feladatainkat **Pedagógiai Programunk** alapján végezzük. Jelenleg 7 csoportban (a gyermekek életkorát tekintve többnyire osztott csoportokban) neveljük a ránk bízott kisgyermeket. Egy csoportban sajátos nevelési igényű gyermekeket fogadunk, akik fejlesztését, nevelését gyógypedagógus és gyógypedagógiai asszisztens segíti.

A Pedagógiai Programunk alapja a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program. Ezt egészítettük ki óvodánk sajátos profiljával, a Báb és Néphagyományörző tevékenységekkel. Beépítettük a Kompetencia Alapú Óvodai Nevelési Program egyes elemeit, amelyek a jövőben mintegy zsinórmértéket jelentenek. Pedagógiai Programunk így vált teljessé számunkra.

Legfontosabb feladatunknak tekintjük a gyermekek sokoldalú személyiségfejlődését és a **sikeres képességfejlesztést, amellyel megalapozzuk az életre való felkészítést.**

Pedagógiai Programunk egésze lehetőséget ad a folyamatos tevékenykedtetésen keresztül, a tapasztalatok szerzésére, az alkalmazott tudás birtoklására és gyakorlati alkalmazására.

Sokféle tevékenységi kínálatunkhoz, kihasználjuk az óvoda előnyös földrajzi elhelyezkedéséből adódó lehetőségeket. Gazdag kulturális programok közül válogathatunk a Vojtina Bábszínházban és a Kölcsey Központban. Ellátogatunk a Medgyessy és a Déri Múzeum kiállításaira. Nemzeti ünnepeinkről a Nagytemplom előtti Kossuth téren is megemlékezünk. Az Állat és Kultúrparkba, a Nagyerdőre, az Egyetem térre tett gyakori séták során a gyermekek közeli tapasztalatokat szerezhetnek természeti, társadalmi környezetünkről.

A **mozgásra**, mint egyik kiemelt tevékenységünkre az óvoda udvara is nap, mint nap lehetőséget biztosít, melyet korszerű EU-s szabványoknak megfelelő játékeszközökkel szerelünk fel.

Pártoljuk a **művészetet** és a gyermeki önmegvalósítást. Így a **néphagyományokhoz** kötődve alkalomszerűen hívunk neves kézműveseket, népi kismesterségek művelőit. Alkotásainkból és a gyermeki munkákból kiállítást szervezünk.

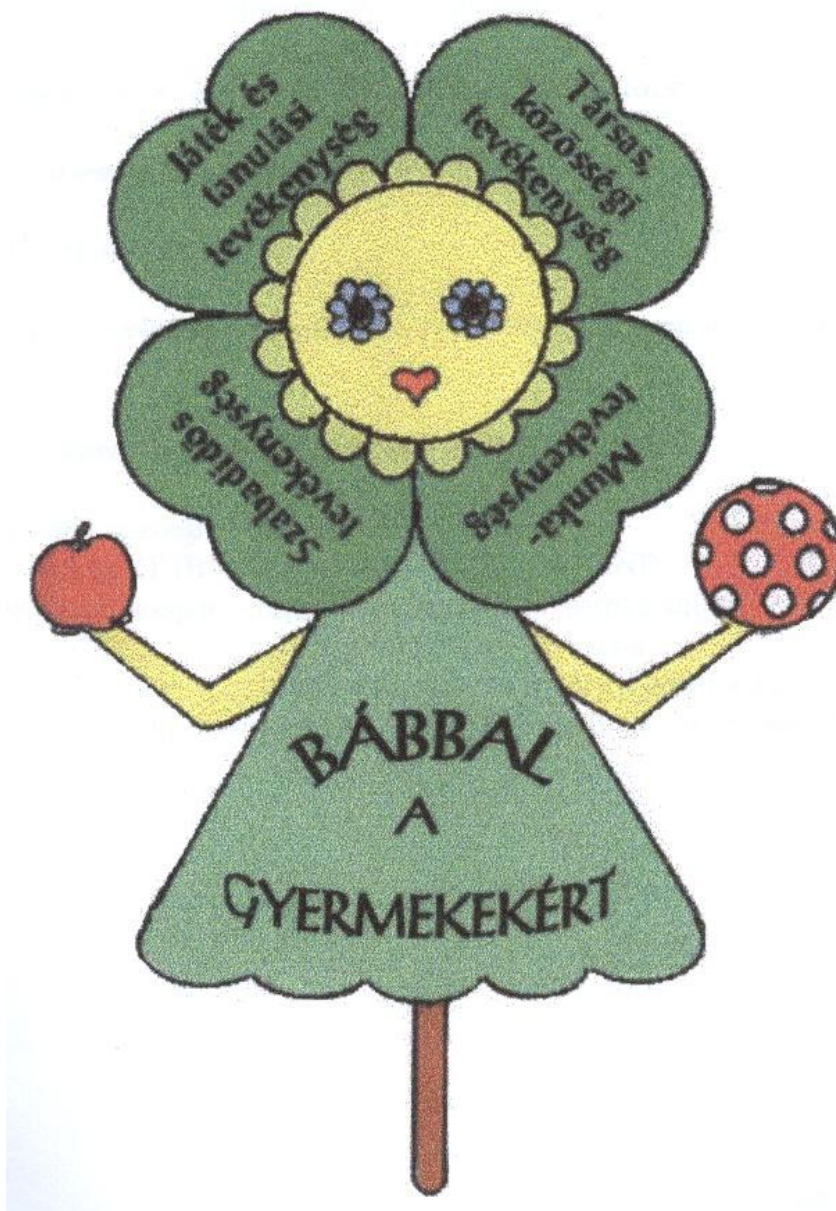
Aktívan bekapcsolódunk a város által rendezett báb, sport- és rajzversenyekbe, melyen sikereket érünk el.

Az óvodapedagógusokból álló **bábcsoport** évről évre magas színvonalú bábelőadásokkal nyújt maradandó élményt a gyermekek, a szüleik és minden érdeklődő számára.

A sajátos koncepciónk megsegítésére hoztuk létre és működtetjük a

„Bábbal a gyermekekért” óvodai alapítványunkat.

Óvodánk Pedagógiai Programjának emblémája

A Pedagógiai Program készítésének alapjául szolgáló jogszabályi háttér:

- Az 1993. évi LXXIX. Törvény a közoktatásról
- A 2/2005. (III.1.) OM rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A kormány 363/2012. (XII. 17.) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 32/2012. (X. 8.) rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. törvény a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásáról
- 1998. évi XXXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- Az óvoda alapító okiratát B/31. A 267/2012.(XII.13.) módosított, Öh.-val a DMJV Önkormányzat Közgyűlése elfogadta

Az óvoda bemutatása

Óvodás korú gyermekeink összetétele:

Óvodásaink **3 éves kortól** kerülnek felvételre intézményünkbe.

Családból érkezik az újonnan felvett gyermekek kétharmada.

A **bölcsődéből** jövő gyermekek száma az elmúlt években nem mutat szignifikáns eltérést.

Körzetes gyermekeink létszáma alacsony.

A **körzeten kívüli** érdeklődés egyre nő, a város teljes területéről fogadjuk a gyermekeket.

Veszélyeztetett gyermek ritkán kerül intézményünkbe.

A **hátrányos helyzetűek** száma átlagosan 30% - 40%, mely az utóbbi években folyamatosan növekedett. **Halmozottan hátrányos helyzetű** gyermek előfordul minden nevelési évben. Sajátos nevelési igényű gyermekek létszáma 8-10 fő.

Az **etnikai és nemzeti kisebbséghez** tartozó gyermekek létszáma elenyésző.

Az óvoda kihasználtsága: Normál csoportok létszáma a maximálisan engedélyezett 25 fő.

A sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő csoportban 8 fő. Az elmúlt években maximális volt az óvoda kihasználtsága.

A családok szociokulturális háttere:

A családok szociokulturális háttere minden tekintetben változatos képet mutat.

A **családok összetételét** illetően a teljes család mellett sok az elvált szülő. Jelen van az úgynevezett „egyszülős” modell is.

A gyermekek száma a családokban általában: 2 fő. Növekvő tendenciát mutat az egy gyermekes családok száma. Csökken a három ill. többgyermekes családmodell szerint élők száma.

A **szülők iskolai végzettsége:** Nőtt a diplomás szülők aránya, de még mindig többségben vannak a középfokú végzettségűek. Előfordul a 8 ált.- tól nem magasabb iskolai végzettséggel rendelkező szülő is.

Foglalkoztatottság: A szülők többsége alkalmazottként foglalkoztatott, de előfordulnak munkanélküli és vezetői beosztásban dolgozók is.

Lakóhely szempontjából: gyermekeink családi házban (35-40%) ill. lakótelepi lakásban élnek.

Az óvoda adatai

Az óvoda neve, címe: Thaly Kálmán Utcai Óvoda
4026 Debrecen, Thaly Kálmán u.10-12.
Tel/Fax: 52/310-606

Az óvoda OM azonosítója: 030902

Az óvoda fenntartója: Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata
4024 Debrecen, Piac u.20.

Az óvoda felügyeleti szerve: Debrecen Megyei Jogú Város Közgyűlése

Az óvoda alapító okiratának száma: B/31. A 267/2012. (XII.13.) Öh.-val a DMJV
Önkormányzat Közgyűlése elfogadta.

Az óvoda vezetője: Takácsné Bujdosó Erika

A Pedagógiai Program készítője: a nevelőtestületi tagokból álló munkacsoport.

A Szülői Szervezet véleményezését követően elfogadta a nevelőtestület.

Jóváhagyta az óvoda vezetője.

A nevelés nyelve: magyar

Hitoktatásra lehetőséget biztosítunk óvodánkban.

1.1. A Pedagógiai Program alapelve

**„Minél jobban ismerjük a gyermeket,
annál jobban megértjük, minél jobban értjük,
annál inkább szeretjük, annál inkább elfogadjuk,
s így annál hatékonyabban tudjuk nevelni”
/Nagy László/**

Pedagógiai Programunk tükrözi nevelőtestületünk pedagógiai beállítódását, a nevelés alapelveit, célját, és a cél megvalósítását szolgáló feladatokat.

Alapelv:

Az óvodai nevelésünk középpontjában a gyermek áll.

A gyermeket tisztelet, elfogadás, szeretet, szeretetteljes gondoskodás, bizalom, megbecsülés és különleges védelem illeti meg.

A nevelési-fejlesztési munkánk lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, valamint egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen a nevelésben.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvoda a nevelést kiegészítve fontos hátránycsökkentő szerepet tölt be.

A gyermeki tevékenységet, tevékenykedtetést tekintjük a teljes személyiségfejlődés és az életre való felkészítés alapjának. Az óvodai nevelés során a tevékenységekben való aktív részvétellel fejlesztjük a gyermekek legkülönbözőbb képességeit.

1.2. Gyermekkép

Óvodánk gyermekközpontú.

A gyermeki személyiséget úgy tekintjük, mint egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuumot, illetve szociális lényt.

Ennek megfelelően szem előtt tartjuk, hogy a gyerekeknek sajátos életkoronként és egyénenként változó, lelki és testi szükségletei vannak.

A fejlődés általános tendenciáin túl, toleránsan közelítünk az egyéni különbségekhez, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesüljön; meglévő hátrányai csökkenjenek.

Figyelembe vesszük, hogy egyéni fejlődési úttal és ütemmel, sajátos szociokulturális családi háttérrel rendelkeznek.

Mindezekre építve alakítjuk ki az egyéni fejlesztés lehetőségeit.

A sajátos nevelési igényű gyerekeknél különösen nagy gonddal vesszük figyelembe a tünetek változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket.

Olyan gyermekeket szeretnénk nevelni akik:

- Pozitív énképpel rendelkeznek, ismerik saját értékeiket, megőrzik gyermeki kíváncsiságukat.
- Érdeklődéssel fordulnak a felfedezés, a megismerés felé.
- Olyan tapasztalatok birtokában vannak, amelyek hozzájárulnak testi, szociális, emocionális és intellektuális fejlődésükhöz.
- Együttműködőek, alkalmazkodóak, képesek kompromisszumokra, rendelkeznek önkontrollal.
- Társaikkal és a felnőttekkel is képesek kapcsolatot teremteni, kommunikálni, a kontaktust fenntartani.
- Tisztelik a hagyományainkat, a kulturális identitástudat alapjait érzékelik.
- Szívesen alkalmazzák az önkifejezés módjait (mozgás, művészeti tevékenységek).
- Rendelkeznek az ismeretek elsajátításához szükséges készségekkel, képességekkel.
- Igénylik a játékot és keresik az együttműködést a társaikkal; elfogadják az egyéni különbségeket.
- Felkészültek az iskolakezdésre.

1.3. Óvodakép

Olyan óvodában kívánjuk nevelni a gyermekeket, ahol a gyermek, a szülő és a munkatársak egyaránt felszabadultan és biztonságban érzik magukat.

Nevelési felfogásunk egyik alaptézise, hogy az óvoda pedagógiai gyakorlata csakis a családi nevelésre építve, annak céljait és eredményeit figyelembe véve lehet eredményes. Az óvoda csak a családdal együtt, a családi nevelés funkcióját erősítve tudja nevelő szerepét betölteni.

Olyan gyermekközpontú nevelést képviselünk, amelyben

- A 3-7 éves korú gyerekek szociális érettségét minden későbbi fejlődés alapjaként kezeljük.
- A pedagógiai célok és feladatok középpontjába tudatosan tervezzük az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését, a kommunikációt és a kooperációt.
- A tevékenységeken keresztül az életkorhoz igazodó műveltségterületek közvetítésével segítjük a gyermek önmagához viszonyított fejlődését.
- A gyermek elsődlegesen a játéktevékenységben fejlődik.
- Nevelési-fejlesztési feladataink egyik fontos alapköve az egészséges életmódra nevelés, és a környezettudatos magatartás kialakítása.
- Kiemelt figyelmet fordítunk a testi, szociális, értelmi, és az anyanyelvi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítására.

Cél:

A gyermekek

- sokoldalú, harmonikus fejlődésének,
- a személyiség kibontakoztatásának,
- a megszerzett tudás gyakorlatban való alkalmazásának elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok és eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül, biztosítva a hátrányok csökkentését, az esélyegyenlőséget minden gyermek számára.
- a sajátos nevelési igényű gyermekek részére olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a sérülés specifikumát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket.

Feladat:

Programunk tudatosan felvállalja a gyermekek

- testi és lelki szükségleteinek kielégítését
- az egészséges életmód alakítását
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségnevelést
- az anyanyelvi- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítását.
- a sajátos nevelési igényhez igazodva a kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását.

1.4. A Pedagógiai Program megvalósításának személyi feltételei

Humán erőforrás

Óvodánk személyi ellátottsága:

MEGBÍZÁS	VÉGZETTSÉG	LÉTSZÁM
Intézményvezető	Felsőfokú óvodapedagógus Közoktatásvezető	1
Intézményvezető helyettes	Felsőfokú óvodapedagógus	1
Óvodapedagógus	Felsőfokú óvodapedagógus	11
Óvodapedagógus	Felsőfokú óvodapedagógus Differenciáló és fejlesztőpedagógus	2
Gyógyypedagógus	Felsőfokú óvodapedagógus Gyógyypedagógiai tanár	1
Gyógyypedagógiai asszisztens	Felsőfokú végzettség	1
Dajka	Dajkaképző	7
Óvodatitkár	Szakközépiskola	1
Tálaló, konyhai alkalmazott	Szaktanulmányképző	2
udvaros	Szaktanulmányképző	1
Egyéb kisegítő	Érettségi	1

A pedagógus továbbképzés adta lehetőségeket kihasználva többek között részt vettünk:

- Vezetői hatékonyság növelése című tréningen;
- Kompetencia alapú óvodai programcsomag megismerésén;
- Gordon személyiségfejlesztő tréningen.

A jövőben az óvoda szempontjából hasznosnak ítélt továbbképzéseken kívánunk részt venni:

- számítógép felhasználói,
- pályázatok írásához ismereteket nyújtó,
- környezetvédelmi, módszertani ismereteket megújító,
- Idegen nyelv: angol,
- Informatikai,
- SNI módszertani továbbképzés.

Az óvoda belső továbbképzési rendszere:

A szakmai szervezetfejlesztés meghatározó feladatának tekintjük az évenként újrászerveződő ill. folyamatosan működő munkaközösségek létrehozását és működtetését, az alábbi szempontok alapján:

- társadalmi elvárások iránti megfelelés,
- intézményi struktúrában megjelenő változások figyelembevétele,
- óvodai gyermekcsoport összetétele,
- óvodapedagógusok igénye,
- pedagógiai munkát segítők /dajkák/ módszertani továbbképzése a hatékony együttműködés érdekében.

1.5. A Pedagógiai Program megvalósításának tárgyi feltételei

Tárgyi feltételek és adottságok:

Épület: kifejezetten óvodai célra tervezett épület, mely rendelkezik a szükséges helyiségekkel.

Intézményünkben megtalálható:

- 7 csoportszoba, melyekhez kapcsolódnak a kiszolgáló helyiségek,
- 1 fejlesztőszoba,
- 1 tornaszoba,
- egyéb helyiségek: óvodavezetői iroda, óvodatitkári iroda, nevelői – könyvtárszoba, orvosi /elkülönítő/ szoba
- udvar.

Óvodánk 35 éves épülete elhasználódott. Külső felújításra szorul. Az ablakok cseréje folyamatosan történik.

A csoportszobák tágasak, világosak; a gyermekek számára otthonosan berendezettek. Az óvodai bútorok lehetőséget nyújtanak az önfeledt szerepjátékokra, valamennyi tevékenységhez biztonságos körülményeket teremtenek.

A belső tereket a lehetőségeinkhez képest igyekszünk esztétikusan megújítani, ill. a felújításra pályázati forrásokat keresünk.

Játszóudvarunk alkalmas a nagymozgások gyakorlására. Lehetőség szerint folyamatosan cseréljük az elhasználódott eszközeinket.

Figyelünk növényeink ápolására. Az árnyas lombkoronájú fák alatt nyáron is kellemes tevékenységeket biztosítunk.

2. A nevelés feladatrendszere

2.1. Egészség és környezeti nevelés

Cél:

Óvodai nevelésünk egyik legfontosabb célja egyben feladata a gyermekek harmónikus testi-lelki fejlődésének elősegítése, önálló karbantartása; a szervezet állandó és folyamatos gondozása, edzése; az egészséges táplálkozás; a mozgás, az aktív és passzív pihenés biztosítása.

Tartalom:

Gondozás

Közvetlen gondozási feladatok:

- személyi és környezeti higiéné, és pszichohigiéné,
- az egészség harmónikus megőrzése,
- testi szükségletek kielégítése,
- a szervezet fejlődésével együttjáró szükségletek biztosítása.

Szervezési feladataink:

- napirenden belül változatos tevékenységek biztosítása,
- mentális és fizikai szükséglet kielégítése a nyugodt pihenőidő megteremtésével,
- környezet higiéniájának állandó és széleskörű biztosítása (csoportszoba, mellékhelyiségek, udvar, tárgyi felszerelések, étkezéssel kapcsolatos felszerelések tisztántartása, fertőzések megelőzése),
- balesetveszély elkerülése.

Az Egészséges életmód szokásainak tartalma:

- táplálkozás,
- testápolás,
- öltözködés.

Szervezési feladataink:

- minőségi, változatos, egészséges étrend; háromszori étkezés biztosítása,
- nyugodt étkezési körülményeket biztosító légkör megteremtése,
- evőeszközök helyes használata,
- kulturált étkezés szabályainak elsajátíttatása,
- az étkezéssel kapcsolatos egyéni eltérések figyelembevétele,
- a helyes étkezési ritmus biztosítása és szokássá alakítása,
- egészség védelme,
- tisztaság igényének kialakítása; egyéni bánásmód biztosítása,
- tisztálkodási eszközök helyes használatának elsajátíttatása, (differenciált segítségadás)
- időjáráshoz alkalmazkodó öltözködési szokások kialakítása, fokozott önállóságra szoktatás (differenciált segítségadás).

Edzés:**Feladataink:**

- a szervezet ellenállásának növelése, alkalmazkodóképesség fokozása,
- minél hosszabb ideig való szabad levegőn tartózkodás biztosítása,
- lég-és napfürdőzés, a víz edző hatásának kihasználása.

Mozgásfejlesztés:**Feladataink:**

- a gyermekek mozgásigényének kielégítése (óvodapedagógus által szervezett és kezdeményezett formák, gyermekek által szabadon választott alkalmak; séták, kirándulások biztosítása),
- összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése (kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése),
- mozgásfejlődés,- fejlesztés elősegítése; az egyéni adottságok figyelembevételével, differenciált fejlesztés.

A **környezettudatos magatartás** megalapozásának céljai, feladatai, tevékenységei a természeti, társadalmi valóság megismerése komplex foglalkoztatási rendszerben valósulnak meg.

2.2. Az óvoda egészségvédő/fejlesztő programja:

Cél:

Az egészségvédő és fejlesztő magatartás elérésének feltétele, azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik. Az óvodai nevelés az egészség fejlesztésére és az egészség károsodás megelőzésére irányuló egészségnevelő tevékenység.

Feladataink:

A szomatikus nevelés feladatai:

- személyi és környezeti higiénia fejlesztése,
- egészséges táplálkozás megkedveltetése,
- rendszeres mozgás biztosítása.

A pszichohigiénés nevelés feladatai:

- beilleszkedési képesség gyakorlása (hátrányos helyzetű és SNI gyermekek szociális integrációjának megvalósítása),
- alkalmazkodóképesség fejlesztése,
- önismeret és önellenőrzés.

A szociális egészség fejlesztési feladatai:

- a gyermek közösségbe való befogadása, egyenértékű emberként való elfogadása (szeretetteljes, együttműködő részvételhez szoktatás),
- esélyegyenlőség biztosítása,
- másság elfogadása,
- egyéni bánásmód biztosítása.

2.3. Az érzelmi és erkölcsi nevelés, szociális tapasztalatok biztosítása

Az óvodás korú gyermek jellemzője a magatartás érzelmi vezéreltsége, mivel személyiségén belül érzelmei dominálnak.

Az érzelmi alapigények - védettségérzet, biztonságérzet - kielégítésével teremtjük meg a gyermekek számára a biztonságos, kiegyensúlyozott, nyugodt légkört és a derűs alaphangulatot.

A felsoroltak feltételei annak, hogy a gyermek érdeklődést mutasson környezete iránt és kapcsolatot kezdeményezzen más egyénnel is. Pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatot. Lehetőséget teremtünk, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit, neveljük a gyermekeket annak elfogadására és megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából a család mellett jelentős szerepe van az óvodának. Szeretetteljes légkörben válnak lehetővé a közös együttlétek, a közös tevékenységek és a pozitív élmények, melyek lehetővé teszik a sokféle érzélem megismerését, átélését és kifejezését. Az óvodai élet megszervezése során segítjük a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának fejlődését, szokás- és normarendszerének megalapozását, a szociális értékek és tulajdonságok kialakítását.

Törekszünk arra, hogy:

- a közösséghez tartozás igénye,
- a kortársakhoz kötődés igénye,
- a felnőttek közelségének igénye,
- az aktív részvétel, a közreműködés igénye,
- a másokra hatás, az alakítás igénye fejlődjön.

A szűkebb és tágabb környezet megismerésével alapozzuk meg a szülőföldhöz kötődést.

Az érzelmi élet megalapozása szempontjából, modell értékű a személyes példaadás, az óvodában dolgozó felnőttek kommunikációja, bánásmódja, viselkedése.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű; ill. a kiemelkedő képességű gyermekek fejlesztése érdekében a megfelelő szakemberek közreműködését vesszük igénybe.

A sajátos nevelési igényű gyermekek harmonikus személyiségfejlődését a befogadó, **integrált**, az eredményeket értékelő környezet segíti.

2.4. Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés az óvodai élet egészében kiemelt jelentőségű, mint társas érintkezés, a kommunikáció egyik legfontosabb formája.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk.

Nevelő tevékenységünk egészében kiemelt jelentőségű az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása.

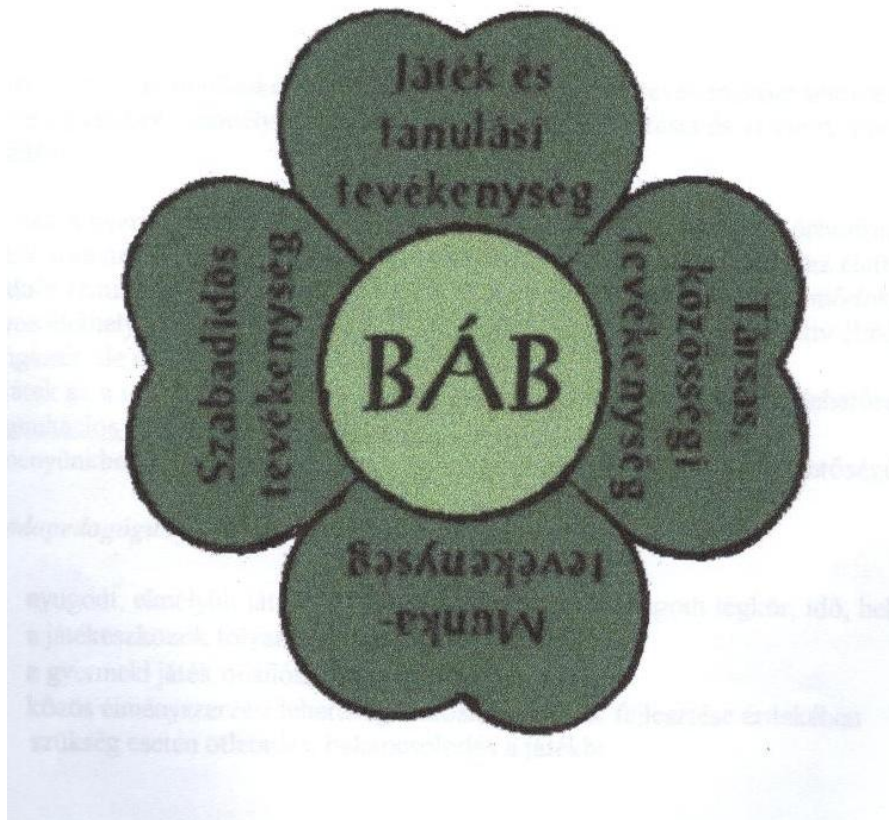
A gyermekek életkori sajátosságaira, érdeklődésükre, kíváncsiságukra, meglévő tapasztalataikra, élményeikre építve biztosítjuk a változatos tevékenységeket, melyeken keresztül ismereteket szereznek az őket körülvevő szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetről, kihasználva a művészeti nevelés adta lehetőségeket.

Rendszerezzük a gyermekek által spontán szerzett tapasztalatokat, bővítjük ismereteiket különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlással. Fejlesztjük értelmi képességeiket, kreativitásukat.

Célul tűzzük ki a megismerő tevékenységek, a megismerő képességek 3-7 éves életkornak megfelelő fejlesztését, tapasztalatok bővítését, új ismeretek felfedeztetését, a problémaérzékenység fokozását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek értelmi fejlesztését a sérülés jellege, súlyosságának mértéke határozza meg.

3. A fejlesztés tartalma

A tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a **tevékenységeken keresztül** jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén át valósul meg. A négyes feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe.

A feladatrendszer elemei:

1. Játék és tanulási tevékenység
2. Munkatevékenység
3. Társas és közösségi tevékenység
4. Szabadidős tevékenység

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek, együttesen jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát.

A feladatrendszer elemei nem választhatók el mereven egymástól, **komplex** módon jelennek meg, mint ahogyan a tevékenységek is összefüggnek egymással.

A gyermek számára egy adott tevékenység éppen úgy lehet játék és munka is, mint ahogyan tartozhat a társas tevékenység körébe is.

3.1. Játéktevékenység

„A játék a gyermek titkos nyelve, a gyermeki lélek tükré”

Bruno Bettelheim

Cél:

A játék, mint az óvodáskor legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenysége segítse elő, tegye lehetővé a gyermeki személyiség hatékony fejlesztését és az **életre való felkészítését**.

Tartalom:

A játék a gyermek önkéntes tevékenysége, belső késztetés motiválja, örömforrás a gyermek számára. Kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az átélt élményeket és tapasztalatokat. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé, melyben megoldási módokat szerezhet bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti negatív élményeit és szorongásait, de újraélheti kellemes élményeit is.

A játék az a tevékenység, amely a legváltozatosabb és legösszetettebb lehetőséget nyújtja a **kommunikációs és kooperációs képességek** kialakítására és gyakorlására. Intézményünkben hangsúlyozzuk a báb, bábozás és a dramatikus játék jelentőségét.

Feladataink:

- nyugodt, elmélyült játék feltételeinek biztosítása (légkör, idő, hely, eszköz, élményszerzési lehetőségek a különböző játékformákhoz),
- a játékeszközök folyamatos bővítése ,
- a gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása,
- folyamatos törekvés a játék sokszínűségének biztosítására,
- közös élményszerzési lehetőség biztosítása a játék fejlesztése érdekében, szükség esetén ötletadás, indirekt módon bekapcsolódás a játékba, együtt-játszás a gyermekkel, segítve a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is,
- a napirenden belül a **szabad játék túlsúlyának** érvényesítése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermekek kisebb- nagyobb csoportokban együtt játszanak;
- a csoport tagjai tartós, szoros kapcsolatban vannak egymással;
- megértik és elfogadják egymás elgondolását;
- alkalmazkodnak a vállalt szerepekhez (irányító, irányított);
- megjelenítik a felnőttek tevékenységeit, különböző kapcsolatait;
- önállóak a játék megszervezésében;
- szívesen, önállóan is báboznak, dramatizálnak, barkácsolnak, konstruálnak;
- képesek a szabályok megtanulására és betartására.

3.1.1. Tanulási tevékenység

Cél:

A gyermekek cselekvő aktivitással, közvetlenül sokoldalú érzékeléssel szerezzenek tapasztalatokat, ismereteket a nevelés egész folyamatában spontán vagy irányított módon.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás folyamatos, amely elősegíti az óvodás gyermek képességeinek fejlesztését, tapasztalatainak bővítését, rendezését.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését az orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslatára kell építeni.

Tartalom:

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik. A **perceptuális**, a **motoros**, a **szociális** és a **verbális** tanulás komplex formában valósul meg. A gyermekben élő erős tevékenységi vágy állandó tapasztalatszerzésre, cselekvésre ösztönöz. Közben újabb és újabb felfedezésre tesz szert, szinte észrevétlenül tanul.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység során a hiányzó vagy sérült funkciókat helyreállítjuk, újakat alakítunk ki.

A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy a gyermek spontán vagy irányított módon tanuljon.

A gyermek a világot összetett módon érzékeli, ezért a komplex foglalkozások rendszerén át jut el a gyermekhez az a tapasztalat, ami számára megismerhető és befogadható ismeretet jelent.

A tanulás belső motiváltságának megalapozása érdekében fontos a gyermek pozitív érzelmi beállítódása.

Feladataink:

- a gyermeki személyiség harmónikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése,
- a tanulást támogató környezet megteremtése során a gyermekek előzetes élményeinek, tapasztalatainak, ismereteinek felhasználása,
- az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás, kreativitás) fejlesztése,
- a gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának és sokoldalú érdeklődésének kielégítése,
- olyan tevékenységek biztosítása, amelyek a gyermek számára sokoldalú megismerést, tapasztalást és felfedezést tesznek lehetővé,
- lehetőség nyújtása a gyermek saját teljesítő képességének megismerésére,
- a gyermek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása,
- a gyermek önállóságának, kitartásának, pontosságának és feladattudatának fejlesztése
- **differenciált módon** történő tevékenység – kínálás, mely segíti a tanulási folyamatra való ráhangolódást,
- **komplexitásra** törekvés a tanulási tartalmak tervezésénél, feldolgozásánál,
- a gyermekek személyiségének kibontakozása a tanulás irányítása során, személyre szabott pozitív értékelés,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő csoportban a meglévő, ép funkciók bevonása, a hiányok pótlása érdekében, a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermek nyitott érdeklődéssel fordul környezete, a külvilág felé;
- folyamatosan fejlődnek értelmi képességei;
- tovább differenciálódik érzékelése, észlelése (téri, vizuális, akusztikai) ;
- megjelenik a szándékos figyelem, bevésés, felidézés;
- kialakul az elemi fogalmi gondolkodás;
- érthetően, folyamatosan beszél, kommunikál;
- kialakulnak a tanuláshoz szükséges pszichikus funkciók;
- a tanulási folyamat során képes az együttműködésre és kapcsolatteremtésre.

3.1.2.A tevékenységekben megvalósuló tanulás-nevelés időkeretei

A nevelés időkeretei:

A nevelés céltudatos megszervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A **napirend** és a **hetirend** az a szervezeti keret, amely biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott és kiszámítható óvodai környezet megteremtését.

A napirend a gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges biológiai és pszichológiai feltételek megteremtésével biztosítja a gazdag, változatos tevékenységet; az aktív és passzív pihenés életkornak és az egyéni szükségleteknek megfelelő váltakozását. A napirendben a legtöbb időt a játék tölti ki, mely gyermekek legfőbb tevékenysége. Az adott feltételek között biztosítanunk kell minden tevékenységre vonatkozóan a részleges vagy teljes folyamatosságot.

A napirend alakításával figyelembe vesszük az évszakokat. A szabad levegőn tartózkodásra lehetőség szerint a legtöbb időt és a legoptimálisabb napszakot használjuk ki. A napirendet rugalmasan kezeljük, lehetővé tesszük előre nem tervezett, de a gyermekek személyiségfejlődését elősegítő események beilleszkedését.

A napirend kialakításánál figyelembe vesszük a gyermek szükségleteit; az óvoda személyi és tárgyi adottságait; alkalmazkodunk a szomszéd csoporthoz.

A napirend általános időkeretei 12 órás nyitva tartásban:

Játék, szabadidős tevékenység	7 óra
Étkezés, pihenés	3 óra
Öltözködés, tisztálkodási tevékenység	1,5 óra
Komplex foglalkozások	35 perc

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, rendszerességet és a nyugalmat segíti elő. Hangsúlyozva a foglalkozások **komplexitását**, egy-egy napon egyfajta tanulási tevékenység kerül előtérbe. Mindennapos tevékenység a mesélés, mindennapi testnevelés és a vizuális tevékenység lehetősége.

A hetirend általános tartalma és maximális időkeretei:

Az óvopedagógus által meghatározott tanulási forma időtartama naponta 20-30 perc; ill. 25-35 perc.

Mindennapi testnevelés	5
Matematika	1
Természeti társadalmi valóság megismerése	1
Művészeti tevékenységek: mese-vers ének-zene vizuális	5 1 1

A nevelés tervezése és időkeretei

Pedagógiai Programunk céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek adottságaihoz igazodva tervezzük meg.

A szervezett tevékenységek tervezése:

- szeptember 01.-től május 31.-ig
- június 01.-től augusztus 31.-ig nyári élet

A tervező munka fázisai, az óvodai nevelés dokumentumai:

- **éves anyaggyűjtés:** komplex tevékenységek anyagának, témáinak gyűjtése-gyűjtemény.
- **féléves hálóterv - táblázat :** 1. szept. 01.-től január 31.-ig
2. február 01.-től augusztus 31.-ig.

- **heti terv – csoportnapló:** tartalmazza a képességfejlesztési feladatokat és a gyermeki tevékenységeket. A képességfejlesztési feladatok tervezésekor törekszünk az **esélyegyenlőség biztosítására, és a differenciálásra.**

A gyermekek fejlődésének folyamatos nyomon követése: az anamnézis felvételétől kezdve nyomon követi

- a gyermek fejlődési mutatóit /mozgás, értelmi, anyanyelvi, szociális képességek területén/
- a gyermek fejlettségi szintjét,
- fejlődésének ütemét,
- a differenciált nevelés célját,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat,
- a méréseken alapuló fejlesztések eredményét az óvodába lépéstől az óvodai élet befejezéséig.

A nyomonkövetésről a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk.

3.1.3. Komplex foglalkozások és tevékenységi formák

3.1.3.1. Anyanyelv

Cél:

A gyermekek érthetően, folyamatosan beszéljenek; képesek legyenek gondolataik és érzelmeik kifejezésére.

Tartalom:

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd által erősödik a gyermek biztonságérzete, önbizalma; kiterjednek szociális kapcsolatai, bővül tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A helyes és szép beszéd mélyíti érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti az irodalmi élmények befogadására.

Az anyanyelvi nevelés komplex folyamat, mely áthatja a gyermek valamennyi tevékenységét.

Óvodánkban az anyanyelvi nevelés feladatainak megvalósításában hangsúlyt kap a báb, bábozás és dramatikus játék.

Feladataink:

- az **anyanyelv** ismeretére, **megbecsülésére**, szeretetére nevelés;
- példamutatás a tiszta, szép, érthető beszédre;
- naponta sokszínű tevékenységekben beszédlehetőség és beszédöröm biztosítása;
- a gyermekek szókincsének gyarapítása;

- folyamatos beszéd, párbeszéd gyakorlásának biztosítása;
- beszédkedv, gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása;
- beszédtechnika, helyes artikuláció fejlesztése;
- beszédszínvonal emelése (szinonimák, különböző mondatfajták alkalmazása);
- képessé tenni a gyermekeket egymás meghallgatására;
- beszédmegértés fejlesztése;
- a gyermekek beszédének folyamatos figyelése; **differenciált fejlesztés** megvalósítása;
- beszédhibák feltárása; szükség esetén szakemberhez irányítás.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- szívesen, bátran beszélnek;
- aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket;
- életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal fejezik ki magukat, érthetően és folyamatosan kommunikálnak;
- minden szófajt és mondatfajtát használnak;
- tisztán ejtenek minden beszédhangot;
- nyugodtan, figyelmesen végighallgatják egymást és a felnőtteket.

3.1.3.2. Matematika

Cél:

A környezet megismerése során szerezzenek matematikai tartalmú tapasztalatokat ismereteket, amelyek megalapozzák az iskolai élet megkezdéséhez szükséges kompetenciákat.

Tartalom:

A matematikai nevelés szoros összefüggésben áll az életre neveléssel. A matematikai tartalmú tapasztalatok szerzése természetes napi szituációkban valósul meg. A különböző tevékenység végzése közben megismerkednek a közvetlen és tágabb környezet viszonyaival.

Feladataink:

- az élet nyújtotta természetes szituációk keresése és felhasználása a matematikai nevelés céljainak megvalósításában;
- a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása;
- a gyermekek értelmi képességeinek, gondolkodásának fejlesztése;
- olyan tudatosan összeválogatott eszközkészlet és tevékenység biztosítása, amely felkelti a gyermekek érdeklődését; és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok, ismeretek szerzését;
- a **komplex** matematikai ismereteket szerző, alkalmazó foglalkozásoknak vagy a kötetlen kezdeményezéseknek mindig támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire;

- a matematikai ismeretekre irányuló képességek fejlesztését játékosan vagy játékba építve szükséges megvalósítani;
- a gyermekek egyéni ismereteinek, élményeinek, aktuális érdeklődésének figyelembe vétele, feldolgozása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- elemi matematikai tartalmú ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkeznek (mennyiség, minőség),
- képesek elemi gondolkodási műveletek elvégzésére.

3.1.3.3. A természeti, társadalmi valóság megismerése

Természet, társadalom, ember
Születéstől - felnőttkorig

Cél:

Környezettudatos szemléletmód megalapozása.

A gyermekek életkoruknak megfelelő szinten fedezzék fel, a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezetüket, tudatosan alakítsák, óvják, védjék azt.

Tartalom:

Természet – társadalom – ember

- a környezet szeretetére és védelmére nevelés;
- a természeti és társadalmi környezet felfedezése, megismerése;
- környezettudatos magatartás megalapozása

Születéstől a felnőttkorig: - az ember és környezetének harmonikus együttélése,
- illetve az erre történő szocializálás.

A környezetünkkel való aktív, tevékeny ismerkedés közben alakulnak, fejlődnek a gyermekek **kooperációs és kommunikációs** képességei. Fejlődik beszédmegértő és nyelvi kifejező készségük. Kedvezően alakulnak a tárgyi és emberi környezethez fűződő kapcsolataik.

A gyermekeknek lehetőségük nyílik arra, hogy spontán és szervezett módon tapasztalatokat és ismereteket szerezzenek; újra átéljék és gyakorolják azokat az élethelyzeteket, szokásokat, szabályokat, magatartási formákat, amelyek a társadalomba való későbbi bekapcsolódásukat és szocializálódásukat a környezet kultúra és a biztonságos életvitel szokásait elősegítik.

Felkeltjük a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát; megismertetjük őket a természeti jelenségekkel, folyamatokkal, összefüggésekkel: növényekkel, állatokkal, évszakok változásaival.

Felkészítjük gyermekeinket a demokratikus társadalmi rendben való élésre, amelyben megférnek egymás mellett a különböző vélemények és értékítéletek. Olyan elfogadó, **toleráns**

környezet biztosításával igyekszünk hatni a gyermekekre, melyek utánzásra készítetik őket és elősegítik a környezettudatos magatartás formálását, alakítását.

Legyen alkalmuk a természetvédelemmel közvetlen módon találkozni. Az ember szerepével, viszonyulásával a természethez, társadalomhoz.

A néphagyományok beépítésével színesebbé tesszük, gazdagítjuk, a gyermekek tapasztalatait, megszerezhető ismereteit. Megismerik a családi és tárgyi kultúra értékeit (városunk nevezetességeit, hagyományainkat), megtanulják azok szeretetét és védelmét.

Ráirányítjuk a figyelmet a szépre, az értékre, az emberi felelősségre.

Feladataink:

- olyan feltételek megteremtése, melyek lehetővé teszik a sokrétű tapasztalat és élményszerzést a természetben és társadalmi környezetben,
- óvodai élősarok és virágos kert kialakításához szükséges feltételek biztosítása,
- a gyermekek egyéni ismereteinek, élményeinek, valamint aktuális érdeklődési körüknek figyelembe vétele és feldolgozása,
- a természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez szükséges eszközök és lehetőségek biztosítása,
- a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások megismertetése, azok védelme és az értékek megőrzése.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- önmagukról elemi ismeretekkel rendelkeznek (tudják nevüket, lakcímüket, családtagjaik nevét);
- ismerik és alkalmazzák gyakorlatban a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
- különbséget tudnak tenni az évszakok között; ismerik az egyes évszakok néhány jellegzetességét, megnevezik a hét napjait, a napszakokat;
- felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit;
- ismerik a környezetükben élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;
- gyakorolják a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükséges magatartási formákat;
- felismerik és megnevezik környezetük színeit;
- ismerik szűkebb lakóhelyüket.

3.1.3.4. Művészeti tevékenységek

A művészeti nevelés célja a világ szépségének megismertetése során a gyermekek érzelmi, értelmi, etikai, képességeinek és esztétikai fogékonyságának formálása.

Mese, vers, dramatizálás, bábozás

Cél:

Pozitív személyiségjegyek megalapozása, a gyermekek tájékoztatása a külvilág és az emberi világ legfőbb érzelmi viszonyatairól, lehetséges megfelelő viselkedési formáiról.

Tartalom:

A mese-vers, bábozás, dramatizálás a gyermek esztétikai élményének egyik lényeges forrása.

A mese pihentet, szórakoztat, táplálja a képzeletet, segít az élmények feldolgozásában.

Oldja a szorongást, melyet a nagyrészt még ismeretlen világ, a feldolgozatlan indulatok váltanak ki a gyermekből.

Mesehallgatás közben alakul a világról alkotott képük, bővül szókincsük, formálódik érzelmi életük, erkölcsi magatartásuk, értékítéletük és fejlődik **kommunikációs és kooperációs képességük**.

A vers, a mondóka a beszéd zenei elemeire épül. Játék, szöveg és dallam, mozgás, beszédritmus és hangulat megbonthatatlan egységet alkot, hozzájárulva gyermekek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a gyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással, vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A gyermeki bábozás, dramatizálás az irodalmi élmények aktív feldolgozását segítik elő.

A bábjáték szinte valamennyi tevékenységi forma kiegészítő módszereként alkalmazható.

Aktivizálja a gyermeket, mint néző, mint előadó, bábkészítő és bábkellék készítő.

A mese-vers anyagának gerincét a magyar népmesekincs és a népi dajkai hagyományok alkotják. Emellett megjelennek a modern mai mesék, versek és más országokból származó irodalmi alkotások.

Feladataink:

- a verseléshez, meséléshez, bábozáshoz, dramatizáláshoz szükséges feltételek (hely, idő, eszköz, élmény) biztosítása,
- igényesen összeválogatott, a gyermek életkorának, szemléletmódjának, világképének megfelelő irodalmi anyag összegyűjtése (magyar népköltések, népmesék előtérbe helyezése),
- kommunikációs és kooperációs képességek fejlesztése,
- a mindennapi mesélés, verselés és mondókázás során a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat, meghitt légkör megteremtése,
- lehetőség biztosítása a gyermeki önkifejezésre (saját mese, vers kitalálása, elmondása).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat;
- várják, igénylik a mesehallgatást;
- szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak az óvoda kiscsoportosainak, és a maguk szórakoztatására is;
- képesek belső, képzeletbeli képek alkotására;
- megjegyeznek 10-14 gyermekmondókát, 6-8 verset, 15-20 mesét;
- **saját meséket**, történeteket tudnak kitalálni, azokat mozgással, ábrázolással tudják megjeleníteni;
- össze tudják kötni a folytatásos mesék, verses mesék és meseregények szálait;
- szeretik és vigyáznak a könyvekre.

Vizuális tevékenységek

Cél:

Váljanak képessé a gyermekek a művészeti élmények és az őket körülvevő természeti, tárgyi szépségek esztétikumának befogadására, átélésére, az érzelmeik, gondolataik egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelő kifejezésére.

Tartalom:

A vizuális nevelés magába foglalja a gyurmázás, rajzolás, festés, ragasztás, szövés-fonás, varrás, barkácsolás, mintázás, építés, képalakítás tevékenységeket. Megismertet a műalkotásokkal, az esztétikus tárgyi környezettel.

A gyermekek belső indíttatásra önállóan választhatják egész nap folyamán bármelyik vizuális tevékenységi formát, melyek a kreativitás legalkalmasabb kifejezői, általuk alkotásra való igényük kialakul, képessé válnak a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények kialakítására. A változatos tevékenységek és eszközök az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-, plasztikai-, kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó-, és rendezőképességek kialakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését.

Az ünnepeink és hagyományaink folyamatosan élményt nyújtanak, ötletet szolgáltatnak a kreatív és elmélyült **komplex** tevékenységekhez.

Feladataink:

- biztosítson nyugodt légkört a szabadon, önállóan megvalósuló alkotó tevékenységek számára,
- teremtsen lehetőséget a különböző technikai eljárások megismeréséhez és gyakoroltatásához,

- élményszerzéssel, ötletadással segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását,
- gondoskodjon arról, hogy a művészeti tevékenységekhez (mese- vers, ének- zene, vizuális) szükséges önálló alkotásra ösztönző, inspiráló kellékek, eszközök a gyermekek számára bármikor elérhető helyen legyenek,
- a tehetséges gyermekek munkáinak eljuttatása városi és országos pályázatokra.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket;
- a gyermekek képi, plasztikai alkotására jellemző a részletező formagazdagság, és színek egyéni alkalmazása;
- igényükké válik az egyénileg és közösen elkészített alkotás;
- fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat (pl. papírhajtogatás, vágás, tépés, ragasztás, konstruálás, kötözés, varrás);
- rácsodálkoznak, a szép látványra tudnak gyönyörködni benne;
- megfogalmazzák értékítéletüket, tudnak az alkotásról beszélgetni;
- tevékenyen részt vesznek környezetük berendezésében, annak szépítésében.

Ének-zene, énekes játék

Cél:

A gyermeki tapasztalásra, érzékelésre alapozva zeneértő, zenekedvelő emberek nevelése, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit.

Tartalom:

Fontos feladatunk a környezet hangjainak megfigyeltetésével, az énekléssel, zenéléssel a gyermek zenei érdeklődésének felkeltése, mellyel formáljuk zenei ízlésüket és esztétikai fogékonyságukat. A zenei nevelés néphagyományokra épül. Törzsanyagát a népi mondókák, énekes játékok, gyermekdalok, valamint a gyermekeknek írt műdalok alkotják.

Az énekes népi és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközei a gyermekek zenei képességfejlesztésének.

Az ének- zene és az ahhoz kapcsolódó mozgás az óvodai mindennapok része, bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására; ill. zenei kreativitásuk alakítására.

A közös ének- zenei tevékenységek lehetőséget biztosítanak, hogy a gyermekek felfedezzék a dallam, ritmus a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét, s ez által alakítjuk zenei képességüket és elősegítjük zenei anyanyelvük kialakulását.

Feladataink:

- a zenei nevelés feltételeinek biztosítása (hely, idő, eszköz, meghitt légkör),
- a játékoság és élményszerűség megteremtése,
- a felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességi szintjének megfelelő válogatásával a zenei anyanyelv megalapozása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermekek élvezettel játszanak énekes játékot;
- átéléssel tudnak figyelni a zenehallgatásra;
- gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni;
- megkülönböztetik a zenei fogalompárokat;
- tudnak ritmust, mozgást és dallamot rögtönözni;
- érzik az egyenletes löktetést és a dalok ritmusát;
- érzékenyek a természet és a környezet hangjaira.

3.1.3.5. Mindennapi testnevelés**Cél:**

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek alakítása, formálása és fejlesztése, összerendezett, harmonikus mozgáskultúra kialakítása.

A mindennapi testnevelés kiemelt helyet foglal el a Pedagógiai Programunkban.

Mindennapi testnevelés fő feladatai:

- a gyermeki szervezet arányos, sokoldalú fejlesztése;
- a motoros képességek, pszichomotoros készségek fejlesztése;
- a vázizomzat erősítése;
- a helyes testtartás, izomegyensúly kialakulása;
- a mozgás megszerettetése,
- a mozgás – és játéki igény természetes gyakorlatokkal, játékkal történő kielégítése;
- egészséges életmód alakítása;
- szociális, érzelmi-akarati képességek (alkalmazkodás, fegyelem, kitartás, együttműködés, helyzetfelismerés döntés és kudarcűrő képesség);
- térbeli mozgás, téri tájékozódás.

Tartalom:

A mozgásöröm és az értelmi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. Fontos a minél hosszabb idejű, szabad levegőn való tartózkodás; a szervezett és szabad játék kereteiben végzett mozgáslehetőségek kihasználása. Az egészségfejlesztő testmozgás beépül az óvodai élet egyéb tevékenységeibe, az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével.

A nyugodt, derűs légkörű, kooperációs mozgásban gazdag, megfelelő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás biztosítja a **kondicionális és koordinációs** képességek fejlődését, hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált, sokoldalú fejlesztéséhez.

Feladataink:

- a spontán és szervezett mozgás feltételeinek biztosítása,
- minél hosszabb időtartamú szabad levegőn való tartózkodás lehetőségének biztosítása,
- ötletadás a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz a szabadban és az épületben is,
- változatos eszközökkel, a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával a mindennapi testnevelés jelentsen örömet a gyermekek számára.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermekek szeretnek mozogni; kitartóak a mozgásos játékokban;
- kialakul a gyermekek összerendezett mozgása (nagymozgás, finommozgás);
- ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni;
- betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok játszásakor;
- tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni;
- szeretnek futni, képesek hosszabb távon, kitartóan kocogni;
- képesek különböző labdagyakorlatok végzésére.

3.2. Munkatevékenység

Cél:

Olyan képességek, készségek, tulajdonságok kialakítása, amelyek a mindennapi életben a gyermek személyéhez és környezetéhez kapcsolódó feladatok ellátását biztosítják.

Tartalom:

Az óvodai munka és munkajellegű játékos tevékenység mindig **önként vállalt, örömmel végzett** rendszeres és folyamatos, aktív tevékenység. Az óvodai munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázása nélkülözhetetlen az életre való felkészítésben.

Az óvodában gyakran nem választható szét a játék és munkatevékenység. Az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folyamatos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő; ösztönző, megerősítő tényező.

Lehetőséget nyújtunk a munka valódi értékteremtő jellegének megtapasztalására (pl. papírgyűjtés).

A mi felfogásunk szerint az érték elsősorban nem anyagi, hanem szellemi, erkölcsi, esztétikai értéket jelent. Pl. bábelőadás alkalmával az egész óvodaközösség számára nyújt szellemi értéket.

Munkajellegű tevékenységek:

Önkiszolgálás:

- testápolás;
- öltözködés;
- közvetlen környezetük rendben tartása.

Közösségért végzett munka:

- naposi munka (megbízások);
- alkalmi munka (udvari, kerti, gyűjtő munka, egyéni megbízások végzése).

Feladataink:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, ill. a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket. A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhesék azokat.
- A munkatevékenység végzése minden esetben **differenciáltan**, a gyermekek sajátos igényeinek figyelembe vételével valósuljon meg, melynek során a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, valamint a kitartás az önállóság, a felelősség, a céltudatosság bontakozzon ki.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- önállóan végzik a testápolási, tisztálkodási teendőket;
- betartják a kulturált étkezés szabályait;
- teljesen önállóan öltözködnek;
- ügyelnek saját külsejükre, környezetük rendjére;
- szeretnek közösen dolgozni;
- önállóan, igényesen végzik a naposi munkát;
- szívesen vállalkoznak egyéni megbízások teljesítésére;
- örömmel segítenek a kisebbeknek;
- szeretnek meglepetést készíteni egymásnak, szüleiknek és az óvoda dolgozóinak;
- aktívan részt vesznek a **környezetvédelmi** feladatok végzésében.

3.3. Társas, közösségi tevékenység

A hagyományok minden közösség életében nagy jelentőségűek.

A készülődés, az ünnepi hangulat sok közös élményt nyújt. Erősíti az összetartozást, segíti az egymásra figyelmet, az egymásnak segítséget. Fokozza önmagunk megismerését, önbizalmunkat.

A 3-8 éves gyermekek felnőttek előtti szereplésekor nagyon nagy óvatossággal járunk el. A gyermekek személyiségének ismeretében csak arra kérjük, amire önindíttatást érez.

Cél:

A társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés. A gyermek váljon képessé a közösségben élni, tevékenykedni, együttműködni.

Tartalom:

A társadalom élete jórészt a társas és közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik. Az óvodai tevékenységi formák alkalmasak arra, hogy a gyermek egyéni örömein túl a közös élményt is erősítse.

Minden gyermek egy egyéniség. A pozitív személyiségjegyekkel rendelkező egyének alkalmasak a sokszínű tevékenységre, társas együttműködésre.

Az óvodai közösség sikeres formálása esetén kialakul a közösségi érzés, tudat és magatartás (**mások megbecsülése, tolerancia**) formálódik a csoport közvéleménye.

Kialakulnak a közösségi élet normáit kifejező szokások, melyek megalapozzák a közösségi beállítódást, befolyásolják a gyermek cselekedeteit és beilleszkedését a közösségbe.

Nyitott, demokratikus légkörben, partneri viszony kialakításával, szeretetteljes irányítással biztosítjuk a gyermeki önállóság és döntési képességek kibontakoztatását.

A gyermekek egyéni képességüknek megfelelően azonosulni tudnak a közösségi, erkölcsi igényekkel, kívánságokkal.

Az óvodai közösség alakulása szempontjából meghatározó szerepe van az első találkozásoknak (család, bölcsőde, óvoda).

Az eltérő értékrendű és életvitelű családokból érkező gyermekek számára biztosítjuk az **esélyegyenlőséget**.

Az óvoda és a család közös feladata a gyermek beilleszkedésének segítése az új közösségbe.

Az alapvető szokásokat, szabályokat már az óvodába érkezéssel egy időben alakítjuk, ügyelve arra, hogy mindenkor pozitív érzelmek társuljanak hozzá.

3.3.1. Az óvoda ünnepei

	Óvodai szintű	Csoportszintű
Az óvodai élet hagyományos ünnepei	Mikulás Gyermeknap /szülők jelenlétével/ Ballagás /szülők jelenlétével/ Az óvoda fennállásának évfordulója /szülők jelenlétével/	Név- és születésnap Anyák napja /szülők jelenlétével/
Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek	Szüret Karácsony Farsangi hét Zöldág-járás Húsvét Majális Pünkösd	Advent Farsang Húsvét Játékdélután a szülőkkel/szülői betekintés/
Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnep	Mihály-napi vásár /szülők jelenlétével/	
Nemzeti ünnep	Március 15.	Augusztus 20. Június 04. Október 23.
Jeles napokhoz kapcsolódó ünnepek		Állatvédelmi nap Víz világnapja

A gyermekek az óvodai ünnepek alkalmával gyakorolják legteljesebben a közösségi tevékenységet.

Az ünnepeket a mindennapjaink sorából az előkészület és a szokatlanság emeli ki. A hosszabb, rövidebb ideig tartó távlatok ünnepi eseményként zárulnak.

Gyermekeink aktívan vesznek részt az előkészületekben, melyet az óvoda életének természetes menetébe építünk be. Az eseményekre való készülődés örömteli várakozással tölti el a gyermekeket, s további tevékenységre ösztönzi őket. Lehetőséget ad a legszélesebb körű **komplex** tevékenységformákra, melyek biztosítják a **kommunikáció és kooperáció** gyakorlását.

Ünnepeink csoport- és óvodaszintű rendezvényeink, naptári évhez, egy-egy jeles nap ünnepi szokásrendszeréhez igazodnak.

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái:

- szülőértekezlet (évente két alkalommal)
- fogadóóra (igény szerint, előre egyeztetett időpontban)
- családlátogatás (igény szerint)
- óvodai rendezvények
- szülői fórumok
- nyílt napok (betekintés a gyermek délelőtti tevékenységeibe a csoportban, videó SNI)
- közös játékdélután szervezése a családokkal együtt
- közös munkadélután a szülőkkel
- anyák napja
- szülői munkaközösség értekezlete

3.3.2. Báb- és néphagyományőrző tevékenység

„Őseinktől kincsekkel teli tarisznyát kaptunk ajándékba...”

Cél:

Megismertetni a gyermekeket a gyökereinkkel, a **néphagyományokkal**, azokkal a tapasztalatokra, megfigyelésekre épülő tudásanyaggal, amelyet az előttünk járó nemzedék felhalmozott és örökségként ránk hagyott.

Biztosítjuk a bábozás, dramatikus játék élményének átélését a gyermekek számára:

- eredeti magyar népmesék feldolgozásával;
- esztétikus, ízléses, természetes anyagokból készült eszközökkel;
- szemléletes, példamutató előadásmóddal;
- népi hangszerek megszólaltatásával;
- népi játékok, népszokáshoz kapcsolódó történetek eljátszásával.

Felébresztjük alkotó kedvüket, tevékenységi és önkifejezési vágyukat. Motiváljuk arra, hogy bábozzanak, dramatizáljanak önállóan is. A táncos, dramatikus, ügyességi játékokat, kisebb-nagyobb közönség előtt maguk is eljátszák.

Megismertetjük a gyermekeket a hónapokhoz kapcsolódó aktuális népi kismesterségekkel, eseményekkel és lehetőséget biztosítunk azok gyakorlására, művelésére.

A néphagyományokból átörökölt népi játékok felhasználásával erősítjük **identitásukat, magyarság tudatukat**.

Feladataink:

- barátságos, óvodai légkörben a gyermeki kapcsolatok alakulásának támogatása,
- természetes szituációkban a felnőttekkel és társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása,
- a gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együtt-játszás, együtt-dolgozás képességeinek kialakítása és gyakorlása,
- konfliktusok tapintatos kezelése,
- társakért, csoportért érzett felelősségérzet alakítása,
- a demokratikus szabályok betartásának gyakorlása,
- egymás iránt tanúsított megértésre és **toleranciára** való nevelés,
- gyermekbarátságok kialakulásának segítése; a közösség többi tagjaihoz való kapcsolódás segítése,
- a bábozáshoz szükséges feltételek (hely, idő, eszköz, élmény) biztosítása,
- népi hagyományaink ápolása tiszteletben tartása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- ragaszkodnak óvodájukhoz; a gyermekekhez, felnőttekhez melyet érzelmekben, szavakban és tettekben hoznak nyilvánosságra;
- a gyermekek igényévé válik a helyes viselkedés és cselekvés szokásainak, szabályainak betartása;
- felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival;
- konfliktushelyzetben társaikkal megegyezésre törekszenek;
- érdeklődnek társaik, barátaik felől; ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást;
- igényükké válik a tevékenységekben való aktív részvétel és együttműködés;
- a tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján fejezik be. Képesek nyugodtan ülni; figyelmesen meghallgatják a felnőttek és gyermekek közléseit;
- szívesen dolgoznak a közösségért; bíznak önmaguk képességeiben;
- értékelik saját tetteiket és az eléjük tárt magatartási példákat;
- tiszteletben tartják mások értékeit.

3.4. Szabadidős tevékenység

Cél:

A gyermek szabad választásra, döntésre szoktatása a különböző, egyidejű tevékenységek között.

Tartalom:

A szabadidő olyan elfoglaltságok együttese, amelyeket az egyén szabadon, kedvére végezhet pihenés, szórakozás vagy önkifejezés céljából. Szabadidőben a gyermek baráti kapcsolatokat alakíthat, kipróbálhatja választási lehetőségeit, megismerheti önmagát más személyek elfogadásának légkörében.

Megtanulja, hogyan gazdálkodik hasznosan a felszabaduló, rendelkezésre álló idővel.

A szabadidős tevékenységek sajátos jelleget öltenek intézményünkben, a gyermekek önállóan és a lehetőségekhez mérten tevékenykedhetnek.

1. A csoportszobában, a csoporton belül szervezett és felkínált tevékenység lehetőség szerint délelőtt és délután, differenciáltan pihenési időben is.
2. Két szomszédos csoport között átjárást biztosítunk igény és alkalomszerűen az óvodapedagógus által meghatározott időtartamban.
3. *Időközönként, tervezett tevékenységekhez igazodva és figyelembe véve a sajátos nevelési igényű gyermekek aktuális állapotát közös tevékenységet kínálunk a két csoport között.*
4. Az udvaron a gyermekek naponta választhatnak a felkínált színes tevékenységek között.

Feladataink:

- a szabadidős tevékenységek megtervezése, objektív feltételeinek biztosítása,
- a választható tevékenységek körének folyamatos bővítése a gyermekek egyéni érdeklődésének, kedvenc időtöltésének egyéni kérésének figyelembevételével, **differenciálással**, sikerélményhez juttatás,
- alkalmanként családok bevonása (pl. kirándulás, bábelőadás, hagyományos ünnepeink) a szabadidős tevékenységekbe.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- a gyermek tapasztalatot szerez, ill. képessé válik többféle lehetőség közötti választásra és döntések meghozatalára;
- önismerete kialakulóban van: megtapasztalja teljesítőképessége lehetőségeit;
- sikeresen, eredményesen gyakorolja a **kommunikációt és kooperációt** változott körülmények között is;
- fokozódik érzelmi gazdagsága a sokfajta érzelm átélésével, fejlődik testi képessége a többrétű, változatos mozgással, az önként vállalt tevékenység közben;
- képes gazdálkodni az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésére álló idővel.

4. Inkluzív pedagógia

A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.

Cél:

Az intézmény alapvető célkitűzése gyermekeink esélyegyenlőségének megteremtése, prevenciós feladatok ellátása, a gyermeki jogok biztosítása.

Feladataink:

- az egyéni eltérések feltérképezése, hátrányok csökkentése,
- vonatkozó jogszabályok ismerete,
- diszkrimináció mentes óvodai nevelés,
- jelzőrendszer működtetése,
- óvoda-iskola átmenet segítése,
- szűkebb és tágabb szakmai és társadalmi környezettel való kapcsolattartás,
- programok szervezése (pl.: bábszínházi látogatások, kirándulás szervezése),
- hatékony gyermek-, és ifjúságvédelmi tevékenység.

5. Differenciálás

A gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése különböző metodikai eljárásokkal.

Cél:

Az esélyegyenlőségre törekedve, az egyéni fejlődési ütemre épülő fejlesztés biztosítása, (a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében is) amely együtt jár a gyermek motiválásával, aktivizálásával.

Feladataink:

- az egyéni eltérések feltérképezése,
- attitűdök, motivációk biztosítása,
- kreativitás, konstruktivitás elősegítése,
- integráció, komplexitás,
- asszociációs gondolkodás megalapozása,
- problémamegoldó gondolkodás kialakulásának elősegítése,
- az érzelem és a gondolkodás együttes, komplex fejlesztése.

6. A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

Cél:

Az esélyegyenlőség biztosítása, a családok szociokulturális helyzetéből adódó hátrányok csökkentése, kompenzálása.

Feladataink:

- a gyermek és körülményeinek megismerése, regisztrálása, folyamatos nyomon követése,
- képességei kibontakozását gátló tényezők feltárása,
- a lemaradás mértékének, minőségének megállapítása,
- szülőkkel közös út keresése, a gyermek harmónikus személyiségfejlődése érdekében

Enyhítést szolgáló tevékenységeink:

- családlátogatás,
- szülői konzultáció az óvodapedagógussal, gyermekvédelmi felelőssel,
- szülőknek tartott előadások,
- rendszeres egészségügyi felügyelet,
- szülői közösség segítségnyújtása a rászorulóknak (kinőtt ruha, játék),
- egyéni fejlesztési terv készítése,
- szakszolgálatokkal együttműködés,
- sokoldalú, tevékeny, szabadidős tevékenység.

7. A Sajátos nevelési igényű gyermekek pedagógiai programja

A sajátos nevelési igényű kisgyermek fejlődése szempontjából az óvodai években is elsődleges a család szerepe. A gyermeknek sokáig szüksége van szülei gondoskodására, szeretetére, nevelésére.

A családközpontú gondoskodásnak a gyermek és a környezet szükségleteit figyelembe véve a szülőkben a kilátástalanság helyett a fejlesztő beállítódást kell kialakítania.

Az értelmileg akadályozott kisgyermek normál óvodába, az épek közösségébe járhat úgy, hogy nem kell kiszakadnia a megszokott otthoni környezetéből.

Az integráció közvetlen célja annak lehetővé tétele, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek lakóhelyük közelében, óvodás korú ép társaikkal együtt, inkluzív (befogadó, az egyéni képességeket, adottságokat figyelembe vevő) oktatási intézményekben nevelődjenek-fejlődjenek. Hosszú távú cél a társadalmi beilleszkedés elősegítése.

Az együttnevelés jótékonyan hat a többségi óvodák gyermekeire is. Megtanulnak természetes módon együtt tevékenykedni sérült társaikkal. A közös tevékenységek közben fejlődik szociális érzékenységük. A sérült társaikról szerzett pozitív tapasztalataik megelőzik az előítéletek kialakulását. Ez elősegíti az értelmileg akadályozott gyermek esélyeit a társadalmi beilleszkedésre.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényű gyermekeket **lokálisan integrált** csoportban neveljük. (Az integráció formája szerint: lokális integráció az, amikor az épek oktatási intézményében sajátos nevelési igényű gyermekek részére kialakított csoport működik. Ez az integráció típusa szerint: részleges integrációt valósít meg.)

Infrastruktúra: az SNI csoport az óvoda földszinti elkülönített részében működik. Az óvodai csoportszobához egy öltöző, egy mosdó és egy egyéni fejlesztőszoba tartozik, amelyek bútorzatának és eszközeinek megújítását folyamatosan tervezzük, végezzük. A sérülés specifikus fejlesztőeszközök beszerzése és az akadálymentesítés is a jövő feladatai közé tartozik.

A speciális csoport Debrecen egész területéről fogadja a gyermekeket.

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelési programjának megírását az alábbi törvényi háttér határozta meg:

- 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

Cél:

A gyógypedagógiai fejlesztő munka az értelmileg akadályozott gyermekek egyéni szükségleteit figyelembe vevő, a sérülés specifikus módszereket alkalmazó terápiás folyamat. Célja a sajátos nevelési igényű 3-8 éves óvodás korú gyermekek ellátásának biztosítása az óvodai nevelés keretei között, a harmonikus személyiségfejlődés elősegítése érdekében.

A fejlesztés, a szakértői bizottság által megállapított diagnózisra épül, melynek végső célja a későbbi társadalmi integráció szocializációs feltételeinek megteremtése.

A képességfejlesztés kiemelt területe az alapkészségek fejlesztése: az anyanyelvi és kommunikációs készség, mozgáskészség, vizuális készség és a zenei nevelés. Az egyéni fejlődési különbségek és az életkori sajátosságok miatt a készség-, és képességfejlesztés egyéni és kiscsoportos/csoportos formában történik. A fejlesztés játékos formában, "step by step" módszerrel folyik.

A gyermekek szükségleteit figyelembe vevő sikeres iskolai integráció elősegítése érdekében a családokat is bevonjuk az óvodai nevelésbe-fejlesztésbe. A fejlesztés a családdal együttműködve, a családi nevelést segítve történik.

A speciális nevelési szükségleteket és a sérülés specifikus módszerek alkalmazását gyógypedagógus, óvodapedagógus, gyógypedagógiai asszisztens team munkában végzi.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése óvodánkban

A tanulásban és értelmileg akadályozott óvodáskorú gyermekek az óvodába lépéskor heterogén képet mutathatnak. Az eltérések az életkorban, fejlettségi szintben, a fogyatékoság súlyosságában, típusában, a gyermek családi vagy előző intézményes neveléséből adódnak. Közös jellemzőjük azonban, hogy fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltéréseken túl minőségi eltérés tapasztalható. Gyakran motiváció szegények.

Figyelembe kell vennünk, hogy a gyermekek spontán tanulása is sérült, ezért tudatosan kell törekedni a tanulási helyzetek megteremtésére, ezért kötelezőek a csoportos foglalkozások és az egyéni fejlesztés.

Hangsúlyt kell helyezni az összes érzékszerv bevonásával a helyes érzékelés, észlelés megtanítására, melyekre támaszkodva a magasabb kognitív folyamatok (emlékezet, figyelem, gondolkodás) kialakulása, fejlesztése érhető el.

Fejlesztési alapelveink:

- kis lépések elvének alkalmazása, kellő időt hagyva a gyakorlásra, ismétlésre
- fokozatosság elve,
- rendszeresség elve.

A felvétel módja:

Az óvoda alapító okiratában szereplő meghatározás szerint, óvodánkba a gyógypedagógus szakirányú végzettségének megfelelő sérülési típusú gyermekek vehetők fel.

A speciális óvodai csoportba történő felvétel feltétele:

- A Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Megyei Szakértői Bizottság (4029 Debrecen, Monti ezredes u. 7.)

A tevékenységek megszervezése az óvodai csoportban

A speciális csoport programját harmonizáltuk az óvodánk Pedagógiai Programjával. A tevékenységeket a sérülés mértékének, az életkori sajátosságoknak, az egyéni terhelhetőségnek és a csoport összetételének megfelelően tervezzük.

A gyermeki személyiség fejlődése szempontjából, a legfontosabb tevékenység formára, a játékokra építjük a pedagógiai munkát. A játék nincs ellentétben a tanulással. Játék közben a gyermek tanul: megismerkedik a szociális szerepekkel, megtanulja kifejezni érzelmeit, tanulja a környezet személyi és tárgyi világának elsajátítását.

A játékokra nevelés céljai:

- az adekvát játékhasználat elsajátítása,
- finommotorika fejlesztő, megismerőtevékenységet fejlesztő játékok,
- gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok,
- egymás melletti és együttes játék kialakítása,
- spontán játék előkészítése, kialakítása.

A célzott képességfejlesztés a **tanulási tevékenységek** során, a kötelező foglalkozásokon valósul meg: mozgásfejlesztés, az anyanyelvi nevelés, a vizuális tevékenységek és a zenei nevelés alapjai, környezet megismerése nevelés.

Ennek megfelelően alakítottuk ki a foglalkozások heti rendszerességét:

<i>A foglalkozás megnevezése</i>	<i>A foglalkozás száma</i>	<i>A foglalkozás formája</i>
Mozgásfejlesztés	5	Csoportos/Mikrocsoport.
Anyanyelvi nevelés	5	Csoportos/Mikrocsoport.
Vizuális tevékenységek	2	Csoportos/Mikrocsoport.
Zenei nevelés alapjai	1	Csoportos/Mikrocsoport.
Környezet megismerése nevelés	1	Csoportos/Mikrocsoport.
EGYÉNI GYÓGYPED. FEJLESZTÉS	2-3	Egyéni/ Mikrocsoport.

A fejlesztés céljai:

MOZGÁSFEJLESZTÉS:

Nagymozgások fejlesztése; prevenció, korrekció (mozgásos ügyetlenség csökkentése, játékos utánzó gyakorlatok, alapmozgások gyakorlása, mozgásos játékok)

ANYANYELVI NEVELÉS:

1. Kommunikáció fejlesztése: - Beszédkedv felkeltése, hallási figyelem fejlesztése,
- Beszédszervek ügyesítése,
- Beszéd beindítása, passzív szókincs bővítése,
- Beszédmegértés fejlesztése.
2. Mese-vers, bábozás, dramatizálás
3. Szűkebb-tágabb környezet megismerése

VIZUÁLIS TEVÉKENYSÉGEK:

vizuomotoros fejlesztés (vizuális és taktilis észlelés, finommotorika, szem-kéz koordináció, alakáll., alak-háttér diff.)

ábrázoló tevékenység (ábrázoló kedv felkeltése, ismerkedés különböző ábrázolási technikákkal, eszközökkel)

ZENEI NEVELÉS ALAPJAI (hangok- zörejek; gyermekdalokkal éneklési kedv felkeltése; egyenletes lüktetés, egyszerű ritmusok; zenehallgatás)

KÖRNYEZET MEGISMERÉSÉRE NEVELÉS (sokoldalú érzékszervi megtapasztalással, ismeretszerzés révén, reális fogalmak kialakítása szűkebb-tágabb környezetünkről, a valóságról)

EGYÉNI GYÓGYPEDAGÓGIAI FEJLESZTÉS

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység célja a hiányzó, vagy sérült funkciók kompenzálása, vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.

A gyermek speciális nevelési szükségletéhez, a képességstruktúrájának egyenetlenségéhez igazodó, sérülés specifikus fejlesztés.

Célja:

- erősítő, támogató, kiegyenlítő tevékenység a tanulási munkatevékenység, illetve a közösségi élet nehézségeinek leküzdése érdekében;
- esetleges társuló sérülésekből adódó problémák kiküszöbölése;
- taktilis, kinezetikus, vizuális, auditív ingerléssel, a játékok, eszközök felhívó jellegét kihasználva növelni az együttműködő készséget, a kitartást, feladattartást, fejleszteni a modális, intermodális, szeriális észlelést;
- a figyelem, az emlékezet fejlesztése, a nyelvi zavarok kiküszöbölése, a beszédszervek ügyesítése, a beszéd indítás;
- a formaészlelés, alak-háttér differenciáló képesség, a látási-hallási diszkriminációs készség fejlesztése,

- a finommotoros készség, a formakivitelező készség fejlesztése;
- a megfigyelőkészség fokozása;
- a kognitív funkciók közül a válogatás, csoportosítás, rendezés (nagyság, szín, forma szerint), analógiák, a rész-egész viszony észrevétele. Az analizáló- szintetizáló készség, a szerialitás fejlesztése.

Munkatevékenység csoportunkban az önkiszolgálásra nevelés, melynek feladatai a tisztálkodás, öltözés-vetkőzés, étkezés, egyszerű munkavégzés, szobatisztaságra nevelés. Ezeken a területeken próbáljuk minél nagyobb önállóságra nevelni a sajátos nevelési igényű gyermekeket. Az önkiszolgálásra nevelés mindennap folyamatosan végzett tevékenységeink közé tartozik.

A **szabadidős tevékenységek** alkalmával valósulhat meg az integráció egy magasabb formája, a szociális integráció (az épek oktatási intézményében külön nevelt sajátos nevelési igényű gyermekek a közös tevékenységekben az épekkel együtt vesznek részt.)

Az óvoda udvarán minden nap együtt játszhatnak a sajátos nevelési igényű gyermekek az ép társaikkal.

Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a fejlettebb és integrációra megfelelően előkészített gyermekek átmelessenek egy-egy normál csoportba és ott együtt tevékenykedhessenek az ép gyermekekkel.

Társas-közösségi tevékenység: közös óvodai programjainkon való részvétel /Mihály napi vásár, ünnepi bábelőadás, Farsangi hét délelőtti műsorai /

A csoportban használt **dokumentumok**

Gyógypedagógus által használt dokumentumok:

- Gyógypedagógiai megfigyelés, gyógypedagógiai vizsgálat dokumentumai;
- Éves egyéni fejlesztési terv,
- Egyéni fejlesztő napló.

Óvodapedagógusok dokumentumai:

- Éves anyaggyűjtés,
- Féléves hálótér,
- Csoportnapló,
- Felvételi mulasztási napló,
- A gyermekek fejlődésének nyomon követését a szociális képességek és az egészséges életmód területén.

8. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A gyermekvédelmi tevékenység áthatja az óvodai élet egészét. Az óvodába lépés első pillanatától kezdve fokozottan törekednünk kell minden gyermek személyiségének, szociokulturális háttérének alapos megismerésére, melyek lehetővé teszik a problémák mielőbbi feltárását.

A nevelőmunkánk mindennapjaiban érvényesül a gyermekeket megillető jogok biztosítása, a rászorulóknak esetében a védő- óvó intézkedések megtétele, fokozott figyelemmel kísérve a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek életét.

Cél:

Az óvodai gyermekvédelem célja a gyermekek **jogainak védelme**, az őket érintő döntésekben a mindenkinek felett álló **érdekérvényesítés**; és a gyermek fejlődését hátrányosan befolyásoló tényezők feltárása, azok megszüntetésének elősegítése.

A gyermeki jogok védelme minden egyes óvodai dolgozó kötelessége, aki a gyermek nevelésével – ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.

Feladataink:

- gyermekvédelmi esetek feltérképezése évente / óvodai gyermekvédelmi felelős/
- adatszolgáltatás
- kapcsolattartás a segítő szervezetekkel (Gyermejjóléti Szolgálat, Szakértői Bizottságok, Városi Nevelési Tanácsadó/
- az egyéni bánásmód, tapintatos személyes kapcsolattartás a családokkal
- prevenció, segítségnyújtás
- gyors és hatékony intézkedés megtétele a gyermeket veszélyeztető helyzetekben;
- rendszeres óvodába járás nyomon követése, szükség esetén eljárás kezdeményezése.

Pedagógiai tevékenységeink a gyermekvédelem területén:

- az óvodapedagógus pedagógiai, pszichológiai, és gyermekvédelmi ismereteinek alkalmazása
- az új óvodások befogadásának és beilleszkedésének elősegítése
- a szülővel való kapcsolatfelvétel, együttműködésre ösztönzés
- a gyermek elhanyagoltsági tüneteinek felismerése
- kooperáció a segítő szervezetekkel, intézményekkel
- kapcsolattartás az orvossal, védőnővel
- részvétel továbbképzéseken
- nyilvántartás vezetése a veszélyeztetett gyermekekről a csoportnaplóban

9. Az óvoda kapcsolatrendszere

Nevelésünk lényeges elemének tekintjük az óvoda partnerközpontú működtetését.

Partnereink	Kapcsolattartás módja
Gyermekek Óvodai dolgozók	Folyamatos együttműködés Napi munkakapcsolat
Szülők	Napi találkozás Fogadó óra Szülői értekezlet Nyílt nap Óvodai rendezvények
Fenntartó Gazdasági Egység	Törvényességi megfelelés Pénzügyek, gazdálkodás megfeleltetése
Társ intézmények: Bölcsőde Iskola	Megismerés Átmenet megkönnyítése
Városi Pedagógiai Szakszolgálat Tanulási Képességvizsgáló Egészségügyi Intézmények Gyermejjóléti Szolgálat	Szakmai segítségnyújtás Speciális feladatok végzése
Egyéb kapcsolataink	alkalomszerű

10. Intézményi jó gyakorlat beépítése

Óvodánk 2012-ben pályázatot nyert /TÁMOP 3.4.2.A-11/2./

Az „Egyformán süt ránk a Nap” című pályázat a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók esélyegyenlőségének biztosítása az inkluzív pedagógia gyakorlati alkalmazásában,

A pályázat keretében a továbbképzéseken új módszertani ismereteket, a „Jó gyakorlat” megismerésével gyakorlati tapasztalatokat szereztünk az integrációt segítő, inkluzív nevelés alkalmazásában.

Kezdetben a pályázatért felelős team feltérképezte a magyarországi sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő „Jó gyakorlat”-ot felkínáló intézményeket.

A „Jó gyakorlat”-ot a debreceni Kemény Zsigmond Utcai Óvoda **„Lehessen olyan, amilyen!” Autista gyermekek integrációs lehetőségei többségi óvodában** címmel vettük át. Választásunkat az indokolta, hogy mindkét óvoda Pedagógiai Programjának alapja a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Program, valamint a folyamatos együttműködést segítő intézményi kapcsolat.

A komplex csomag tartalmazta az alábbiakat:

- szakmai nap,
- hospitálási lehetőség,
- műhelymunka,
- konzultáció,
- adaptáló intézmény helyszíni megismerése,
- írásos módszertani dokumentumok megismerése és átvétele,
- tanácsadás, utánkövetés.

A „Jó gyakorlat”-ot adaptáltuk, és azt az óvodánk sajátos nevelési igényű gyermekei sérülés specifikus jellegének megfelelően átalakítottuk.

A sajátos nevelési igényű óvodás gyermekek ép társaikkal való együttnevelése, integrációja fejlesztési programként épül be a Pedagógiai Programunkba.

Az integrált nevelés alapelvei óvodánkban:

- A sérült gyermek is egyedi, megismételhetetlen személyiség, ezért sajátos nevelési megközelítést és egyéni bánásmódot igényel ugyanúgy, mint ép társaik;
- Nem helyette kell cselekednünk, hanem a szükséges feltételeket kell megteremtenünk fejlődésének, szociális integrációjának érdekében.

Intézményi megvalósításra kerül:

1. lokális (részleges) integráció bővítése *fordított integrációval*, amelyben az ép gyermekek vesznek részt a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő csoport tevékenységeiben játék, szabadidős tevékenység során.

2. *szociális integráció* további bővítése: a sajátos nevelési igényű gyermekek részvétele a normál csoportban (testvér csoport) szervezett tevékenységekben, csoportos vagy egyéni formában, alkalomszerűen.

Továbbra is megtartjuk az udvari élet és az óvodai közös programokon való együttes részvételt.

A bővített integráció várható előnyei:

1. A sajátos nevelési igényű gyermekek szempontjából:

- többszörös szociális-társas kölcsönhatások érik,
- társadalmilag elfogadott magatartásformákat sajátíthat el,
- fejlődhet az alkalmazkodó képessége,
- nőhet a kitartása,
- szocializáció magasabb fokát érheti el.

2. Az ép gyermekek szempontjából:

- megismerkednek a mássággal, elfogadóbbá/alkalmazkodóbbá válnak,
- fejlődik az erkölcsi értékrendjük,
- megtanulják az együttműködés más formáit
- önismeretük, önértékelésük fejlődik.

Legitimációs záradék

A Thaly Kálmán Utcai Óvoda Pedagógiai Programját készítette az óvoda **Nevelőtestülete**

Debrecen, 2013. november 25.

.....
aláírás

A **Közalkalmazotti Tanács** az óvoda Pedagógiai Programjában foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban biztosított általános véleményezési jogával élve a dokumentumról a nevelőtestületi elfogadás előtt a jogszabályban biztosított határidő betartásával véleményt alkotott. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Debrecen, 2013. november 25.

.....
Közalkalmazotti Tanács elnöke

A **Szülői Szervezet** az óvoda Pedagógiai Programjában foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban meghatározott kérdések rendelkezéséhez (a dokumentumok nyilvánosságának biztosítása, az intézmény tájékoztatási kötelezettsége, valamint a gyermekek adatainak kezelésével kapcsolatban) a véleményezési jogát korlátozás nélkül, a jogszabályban meghatározott határidő biztosításával gyakorolta. A dokumentummal kapcsolatban ellenvetést nem fogalmazott meg.

Debrecen, 2013. november 27.

.....
Szülői Szervezet elnöke

Az óvoda nevelőtestülete határozatképes nevelőtestületi ülésén át nem ruházható jogkörében 100%-os igenlő szavazattal a Pedagógiai Programot elfogadta.

Debrecen, 2013. november 28.

.....
aláírás

Az óvoda 693-70/2013.11.25. számú határozatával elfogadott Pedagógiai Programot a nevelőtestület képviselőjében át nem ruházható döntési hatáskörében az intézményvezető 699-70/2013.11.29. számon jóváhagyta.

Debrecen, 2013. november 29.

.....
Intézményvezető